

KINGULLIQPAAQ TITIRAQTAUJUQ PIJUNNAUTINIK PIIQSINGILLUNI **INUIT NUNANGANUT ATUAGAQ**

Taanna Atuagaq atuqtuq tamakkiilimaanut gavamatuqakkut pilirivvinginnut timinginnull, turaarutaulluni aaqqiksimanringinnut, sanajauninginnut tunijauninginnullu tamakkiilimaat nutaat nutaaruqtajulluunniit gavamatuqakkut Atuaganginnut, pilirininginnut, pijittirarninginnut pigiarutinginnullu atuqtunut Inuit Nunangani ammalu uvvaluunniit pivaallirutinut inungnut, piqasiullugit piliriniit kikkutuinnanut Atuqtunut, ikajuutaulutiglu Inuit imminut qanuqtuurninginnut. taanna atuagaq atuutiqaqpuk piroqsailutik ajuqsanginnirnik ikajurlugillu nunaliiut atunilu inuuttiarninginnik Inuit Nunangani tikinnasugluni inuusikkut pivaallirutitigullu iliqqusituqakkullu nalimunnirnut Inungnut asinullu Kanatamiunut.

1. INUIT INUIT NUNANGALLU

1. Inuit ajjiqangiñutik pijunnautiqaqput Nunaqaqqaaqsimajuullutik Inuit nangminiq qimaktattinni atuqsimallutik, kinauniqaqñutik, iliqusituqaqñutik (piqasiuñlugu uqausiq) inuuusiujusirmiglu. Nalunairuti 35 Kanatami Gavamaqarnirnut nalunaiqsijuq pingasuujunik aijingittunik Nunaqaqqaaqsimajurnik Inungnik – *Nunaqaqqaaqsimajut, Inuit Maitillu* – nangminiq pigiarusiqaqñutik, kinauniqaqñutik kiggaqtuiniquaqñutiglu. *Allanut Piqjuarjuaq, 1985* atungittuq inungnut. Inuit kuinlu katujjiqatigiingnirnut katimajingitigut, Kanataup Gavamangat Inuillu Nutaaruriaqtippait Inuuqatigiingningat tunngallutik ilisarijaunirnut pijunnautitigut, ikpigusungnikkut piliriqatigiingnikkut katujjiqatigiingnikkullu ilagijaullutik anginiqsaakkut tikitunasuktunut pittalirnirnut.
 2. Inuit Nunangat, iniqaqtuq Ukiuqtaqtumi nunani imanilu. atuagarmut, kiglingit Inuit Nunangata ajjigivait Inuit Kuinlu Angijsimajangtitut imminullu gavamaqarnirnut angijsimanirnut Kanatami, piqasiujjillutik 51nik nunaliningnik iluani tisamat inuit nunanginni: Inuvialuit Angijsimavvingit, Nunavut, Nunavik, Nunatsiavullu (Ajjinnguaq Atajurlu 1). Katiñutik, anginiqaqput atausikasalluarmut pingasunit Kanataup nunalimaanginnit, ungataani sigjanginnik tarinilu uomajukkuvirjuanik, piqasiullugit tuvait, nunainnarni imait tarinilu sattiktuni.

Ajjinnguaq 1. Nunannguaq Inuit Nunanganut

- 1.3. Inuit Nunangata iluani, tallimanik ullumi siutinik angirutitaqaqpuq (qaujimajaugillutiglu nuna nut angirutiit, uqausirijaujut tavvani ‘Inuit-Kuinlu Angiritingit) atuqtunik, ilangat piqasiujjilluni imminut gavamaqarnirnik, Inungnut Kuinmullu: *Inuvialuit Kingulliqpaamut Angiqatigiiguti, Nunavuumut Angiqatigiiguti, Jaims Tasiujaruaq Kupaiglu Uangnangani Angiqatigiiguti, Lapatua Inuit Nunanut Angiqatigiigutingalu. Ilagijaullutik asinut*, Inuit-Kuinlu angiqsimajangit nalunaiqsivut turaalluaqtunik Inungnut pijunnautinik aktuajunut nuna nut atugaksanullu nalunairillutiglu ajjigiingittunik aulattinirnut parnaksimajunik, piqasiullugu angirutinut pilirijarialit qanuitaunasuktullu, turaaqtut atuni tisamanut Inuit nunanginnut, piqasiullugit katujjilutik aulattiniit, inulimaatigut gavamat, imminullu gavamaqarnirnut aaqqiksimanit. taanna atuagaq nalunaiqsijuq Kanataup ikpigusungninganik taakkuninga pijunnautinut aulattinirnullu parnaksimajunut aktuajullu inuit timingit. Inuit timingit ilaujut, ilisaqsillutik kajusiinnarmata asijjiqpalliallutik tunngallutik inuu sirmiit pijunnautingit inuit imminut quanuqtuurunnarnirnut.

- 1.4. Atausituaq Inuit Angiqsimanirnut Timi Gavamaluunniit nalunaiqtaugivut iluani atuni Inuit Kuinlu angirutini,¹ titiraqsimaningit takananikautigi maliglugit:

 - Inuvialuit Aviksijurmut Kuapuriisangat (*Inuvialuit Kingulliqpaamut Angiqatigiiguti*)
 - Nunavut Tunngavik Ilaliusimajut (*Nunavuumut Angiqatigiiguti*,)
 - Makivik Kuapuriisangat (*Jaims Tasiujarjuaq Kupaiglu Uangnangani Angiqatigiiguti, Nunavik Inuit Nunanut Angiqatigiiguti*)
 - Nunatsiavut Gavamangat (*Lapatua Inuit Nunanut Angiqatigiiguti*)

1.5. Inuit, taasumunga Atuagarmut, inuuvut ilauqataujut tappikani titiraqsimajuni inungnut angiqatigiigutinut timinut maliklugit ilauqataujunnarniit Inuit Kuinlu Angiqatigiigutini imminulluunniit gavamaqarnirnut angiqatigiigutini, nanituinnaq Kanatami nunaqaraluarutik.

1.6. Inuit Angiqatigiigutinut Timingit katipput niruaqtuillutik ilagijaullutik katimajinut Inuit Tapiruit Kanatamikunnut (itk) inuit tapiriit kanatamikunnulu (ICC-). inuit tapiriit kanatami kanatami inungnik kiggaqtuqtuillutik timiujut. Inuit Ukiuqtaqtuni Katimajingit Kanatami piliriqattaqtut sanngiktinnasuklugit katinnganiit inungni ukiuqtaqtumi aviksijunni, ilangagut, piroqtittilutik inuit pijunnautingit isumagijangillu nunarjuamiutigut. Pauktuutiit Inuit Arsait Kanatami Kanatami Inuit Makkuktut Katimajingilu ilagijaungmijut Inuit Tapiriit Kanatami Inuit Ukiuqtaqtuni Katimajingit Kanatamilu katimajingit, katimajiit niruarunnaratik. Kanata uqaqpua taakkua imminut qanuqtuuqtaujut niruarnirnut aaqqiksijut ikpigillugillu inuit pijunnarningit ilaunikkut kisulirinirnut nangminiq kiggaqtuqtimigut timikkut.

1.7. Kanata taimaimmat ilisaqsijut Inuit Nunangat ajiungittutut nunatigut, iliqusituqakkut (piqasiuługu nangmininga ajiungittuq uqausiq), niruarnirnullu aviksijalluni taimaimmallu aturniaqput taiguusirmik ‘Inuit Nunangat’ uqausirinasuglu nunanga, taimanna ikajuutaujunnarmat sanajauninginnut, atuqtitauninginnut, atuliqtitaauninginnullu gavamatuqakkut atuaganginnut, pilirininginnut, pijittirarninginnut pigiarutinginnullu aktuijunit Inuit Nunanganik.

1.8. Kanata ikajurmijuq Inuit Nunanganut Pilirijusirmik, nalunaiqtauninga maliglugu tavvani atuagarmi, sananirnut, kiinuaqqaqtittinirnut, ammalu uvvaluunniit aulallugit gavamatuqakkut atuagangit, pijittirarningit, pijittirarningit pigiarutingillu atuqtunut Nunani naniinninginnut Inuit Nunanganani ammalu uvvaluunniit ikajuqtunik Inungnik taassumunga atuagarmut atuqtumut, piqasiullugit taikkua maannaujuq nunalit Inuit Nunangata silataaniittunut. taimailiurlutik, taanna atuagaq turaaqtittivuq gavamatuqakkut atuaganginnik, Pijittirarninginnik, pigiarutinginniglu turaaqtunut pilirijusirnut piqasiujijunut Inuit Angiqatigiigutinut Timinginnik ilisarilugu Inuit pisimangmata ajunngiinnarniaqħutiglu sanalutik imminut qanuqturusirnik qanuqtuurutiglujit atuqtunut Inuit Nunanganani Inungnullu atilingnut Inuit Kuinlu Angiqatigiigutini.

¹ Asingit timiit nalunaiqtaungmijut iluani inuit-kuin angiqsimajanginni, suurlu aviksimajunut Inuit Timingit, Katujjaujut Timiit, Angunauktiit Mikigiarniqtillukku Katimajingit, atuni nangminiq tilijausimallutik piliriaksaqaq&utiglu.

- 1.9. Kanataup Gavamangat ilisaqsivut Inuit Kuinlu angiqatigiigutingit imminut gavamaqarnirnut angiqatigiigutiillu atuutiqattiaqput ilagijaulutik Inuit Kuinlu inuuqatigiingnut pijunnautingillu piugijangillu Inuit piugijangillu kanataup taimannaunginnajjaangimmata asijjiqpallianginnaqlutiglu. taimaimmat, aulajusiit pilirijjusiillu aturiaqaqput taakkua pijunnautiit piugijaujullu naammainnaqullugit. Inuit Nunangat Atuagaq pirjuangulluni ilagivauk taassumunga.
 - 1.10. Kisutuinnarnut tavvani Atuagarmi aktuinirluinngilat nukiirutillugilluunniit Kanataup angiqsimajangit pilirijariaqaqtangillu iluani kanngunarniit pijunnarnirnnulluunniit qaujimajaujunut piqujarjanut atuaganullu, kanatamiluunniit ulurianangittumiinninganut unataqtuksallu piugijangit.

2. ATUUTINGA TAASSUMA ATUAGAUP

- 2.1. Kanata ilisaqsivut nalimungittullaaluit Inuuusikkut pivaallirutitigullu iliqqusituqaqtigullu nalimunginnirnik saniani asiit Kanatamiut. Taanna Inungnut turaalluaqtuq atuagaq pirjuangujuq tunijaksaq atuagaq Inuit Kuinlu Katujjiqatigiingnirnut Katimajinginnit turaarluni piliriqatigiingnirnut sanalutik inuuusikkut pivaallirutitigullu iliqqusituqatigullu nalimunnirnut Inungnut asinullu Kanatamiunut. nalimunniq tukiqangittuq ajjigiinik pilirijaunirnik, kisiani pittiaqtukkut naammaktuniglu pilirijusitigut qanuittunullu. nalimulirniq piqasiujjivuq piijailuni agviarutinik, tammarunniqtillegit pivikinniqsauniit, saqqitilutiglu atuinnangittunik qanuigiarnirnik piviqaqullugit ajjigiinginniit tikinnasuglugu sananiq nalimuttumik pinasugvingmik kikkulimaanut.
 - 2.2. Turaarluni tikitaunasuktumut nalimunnirni, taanna atuagaq atuutiqarasuktuq piruqsailuni ajuqsanginnirnik ikajurlugillu nunalit Inuillu inuusiqtattiarningit iluani Inuit Nunangani, pivaallirutauluni Kanatamiulimaanut. turaaqtittivuq gavamatuqakkut pilirivvinginnik timinginniglu aaqqiksimaningitigut, sanajauningitigut tunijauningitigullu gavamatuqakkut atuaganginnut, pilirininginnut, pijittirarninginnut pigiarutinginnullu aturniaqtunut Inuit Nunangani ammalu uvvaluunniit pivaalliqtillegit Inuit, piqasiullugit piliriniit kikkulimaanuuqtut, sivumuaqtillugillu ikpigusungniit ikajurniillu Inungnut imminut qanuqtuurnirnut.
 - 2.3. Atuagaq maliktuq tamakkiinut aksuruutaujunut, tikinnasuktanginnut ukpirijanginnullu nalunaiqtaujut 2017mi *Inuit Nunangat Nalunaqsiniq Inuit Kuinlu Katujjiqatigiingnirnut* sivumuaqtitaullunilu Inuit Kuinlu Katujjiqatigiingnirnut Katimajingitigut, taimaillutiglu sivumuaqtittivuq Kanataup angiqsimaninganut pittialiqtunut Inungnut nutaaruriaqsimajukkut Inuit Kuinlu inuuqatigiigutingagut. Sulikkanniq, tanna Atuagaq ikajuqtuq maannaujuq angirutinik imminut gavamaqarnirnut angiqatigiigutiniglu Inungnut Kuimullu pilirijusilli atuqtut ikajuutaulutik atuliqtitauuninginnut qimirrujauninginnullu, qanuinnasuktanginnut, inuuqatigiingniillu saqqitaujut iluani, piqasiullugit asingit aktuajut gavamatuqakkut ukpirijangit, atuagangit turaaqtitangillu.
 - 2.4. Taanna Atuagaq asijjirunnarasuktuq kiggaqtuillunilu angiqsmanirjuarmik atuutiqattiaqtunut katujjiqatigiingnirnut piliriqatigiingnirnullu. ikpigilugit atuni kakkua, taanna Atuagaq turaaqtittivuq gavamatuqakkut iqqanaijaqtlimaanginnit pilirilunigit pilirianit pilirijusiqarluni naammaksitittinasuktumik atuutianut sanalutik inuuusikkut pivaallirutitigullu iliqqusituqakkullu

nalimunnirnut pируqsailunilu atuinnauninganut atuutiqattiarninganullu atuagamut, pijittirarninginnut, pijittirarninginnut pigiarutinginnullu Inungnut. nainaarlugu, taanna Atuagaq:

- 2.4.1. Pilirijjusiqtigut ilisaqsivut Inuit Nunangat inuit angirrangatut uqaqpullu, taassumaup Atuagaup atuutinginnut nunakkut kigliit Inuit Nunangani maliglutik nunakkut kiglinkiit saqqitaujunut maanamit angiqatigiigutinit imminut gavamaqarnirnut angiqatigiigutinilu aniguqtaijunut Inungnut Kuinmullu.

2.4.2. Uqaqput taikkua nalunaiqtaujuut Inuktitut Inuit Angiqatigiigutinut Timinginnit Inuuuvut atuutinginnut taassuma Atuagaup.

2.4.3. Ikajurluni Inungnut turaangajunut pilirijjusirkut tunijauninginnut gavamatuqakkut atugaksangit Inuit Angiqatigiigutinut Timinginnut pilirivvinginnullu tikkuaqtaujunut imminut.

2.4.4. Piruqsailuni pivaallirutitigut sananirkut imminullu tunnganiqsaulirlutik Inuit Nunanginni.

2.4.5. Tunisiluni sulikkannirnik turaarutinik gavamatuqakkut pilirivvinginut timinginnullu qanuq atuqtittariaksaq Inuit Nunanganut pilirijjusirmik tukinganut atuliqtittinirnut attuaganik, pijittirarnirnut, pigiarutinginnullu Inungnut Nunalingsnut silataaniittunut Inuit Nunangata.

2.5. Taanna Atuagaq piruqsaijuq sanattiaqsimajunut pigiarutinik sivumuaqtitauvagiiliqtunut Kanataup Gavamananut ilisarilugillu gavamatuqakkut pilirijjusingat ikajurnirnut Inuit imminut qanuqtuuringinnut. taimaiłutik, piviliuqpuq sulikkannirnut katujjaulutik sananirkut Inungnut gavamatuqakkut pilirivvinginnut timinginnullu nalunairlugit atuutiqattialaat aulajusiiit atuliqtitauninganut Inuit Nunangani pilirijjusirmi ikajurlugillu inuit imminut qanuqtuurniit iluani tukiata nalilluap pilirniup atuagarmilu kisulirinirnut.

2.6. Tukisijauningit Atuliqtitauningillu taassumaup Atuagaup malingniaqtut iqqaqtuijtigut aaqqiksimajunut uqausijunut Kanatami Gavamaqarnirni Aviksimajunuaqsinsinrnullu angirutini aviksimajuni Gavamanut. Taanna Atuagaq maliktuq nunaqaqqaaqsimajut pijunnarninginnik ilisarijaujut nalunaiqtaujullu aviksimajuq 35mi *Gavamaqarnirnut Piqujarjuarmi* (1982), piqasiujjilluni Inuit Kuinlu Angiqatigiigutinginni imminut gavamaqarnirnut angiqatigiiguniglu inuusirmillu pijunnarniit imminut gavamaqarnirnut aktuajunullu piqujatigut. sulikkanniq Taanna Atuagaq atuutiqaqtuq pirjuangulluni aulajjutaulluni atuliqtittinirnut pijunnarniit nalunaiqtaujut *Katujjiqatigiinut Gavamaqatigiingittunut Uqaqtanganut Pijunnarninginnut* *Nunaqaqqaaqsimajut Inuit*, turaaqtittillunilu pilirinirnut katujjiqatigiingnirnut Inungnut sivumuarasuglugit pijunnarningit Taanna Atuagaq surainngilaq sanngiiktittinanilu pijunnautinit inungnut ilisarijausimajunut nalunaiqtaullutiglu aviksimajuq 35mi, asijjiinanilu naliatuinnaup ilauqataujuup piliriaksanginnik iluani Inuit Kuinlu angiqatigiigutinginni imminulluunniit gavaqarnirnut angiqatigiigutini.

3. TURAARUTAUJUT UKPIRIJAUJUT

- 3.1. Kakkua ukprijaujut tunngaviulauqtut katujjaujunut sanajauninginnut Inuit Nunanganut atuagarmut, kajusiinnarniaq'lunilu turaaqtiinnarlugit atuliqtauningit:
 - 3.1.1. Nutaaruriaqsimajuq Inuit Kuinlu inuuqatigiigtinga tunnavuq iliqaqsinirnut pijunnautinik, ikpigusungnirnik, katujjiqatigiingnirnik piliriqatigiingnirniglu anginiqsakkut tikitaunasukluni pittiarniq Taakkununga Kanataup Gavamanganut Nunaqaqqaaqsimajut Inungnullu.
 - 3.1.2. Ilittukkut atuutiliit qimalikkullu atuliqtauningit Inuit pijunnautingit ilisarijaujut nalunaiqtaullutiglu aviksrimajuq 35mut, piqasiullugit angiqsimaniningit qanuinnasuktangillu Inuit Kuinlu angiqatigiigtingita imminullu gavamaqarnirnut angiqatigiigutit nalunaiqtaujut pijunnarniit Nalunaiqtaujut *Katujjatigiinut Gavamaqatigiingittunut Uqaqtanganut Pijunnarninginnut Nunaqaqqaaqsimajut Inuit*, tunngaviuvuq sananirnut ajuqsanginnirnik naammaksilugillu tikitaunasuktut taassumunga atuagarmut.
 - 3.1.3. Inuit pijunnarniqaqtut imminut qanuqtuurnirnut, piqasiułługu inuusirmiit pijunnarniit imminut gavamaqarnirnut aktuajunullu isumagijaujunut pilirivviqarnirnut. Kanata ikajuinnarniaqtut piqujaliurnirnut aulattijinik, plusigiaqsimajunik aulattinirnik ammalu uvvaluunniit tigusilutik pilirivviujumik immigut gavamaqarnikkut immigullu gavamaqarnirnut angiqatigiigasungnikkut, piqujaliurnirnut pigiarutinut asinullu pilirijjusinut saattijunik pilirivviqarnirnik, naammagaangata.
 - 3.1.4. Inuit qaujimalaanguvut akaunngiliurutinik aktuijunik nunalininginnik, aviksrimajurminik, inuuqatigiingnirniglu taimaimmallu atuutiqainnarlutik sivumuaqtukkullu piliriaksiqarlutik qanuqtuurnirnut kisunut atuqtunut Inungnut ammalu/uvvaluunniit Inuit Nunangani.
 - 3.1.5. Gavamatuqakkut kiinaujaqaittiningit Inungnut Inuillu Nunanganut pirjuanguvut ikajurnirnut pijunnarninganut imminut qanuqtuurnirnut imminullu gavamaqarnirnut, plusigiarlugillu Inuit inuusingit, naammaksilutiglu Inuusikkut pivaallirutitigullu iliqqusituqakkullu nalimunnirnut inungnut asinullu Kanatamiunut.

4. ILISARIJAUNINGA INUKTUT

- 4.1. Inuktut sivulliqpaangunuq uqausiq atuqtajuuq Inuit Nunangani unurniqsallu inuit nunanganirmiut Inuktut uqallainnaqput sivullirilugu, uqausituarillutu uqausirijumaniqsarilluguluunniit, taimaimmat, piviqarniit pijittirarnirnut Inuktut Inuit Nunangani taimaittariaqaqput Inulimaat qanuinginninginnut, attarnangittumiinninginnut, atuqtillugillu inuusirmit ikpigijaujariaqarningit Inuit. Ikajurluni Inuktutmik tukingagut sivulliluni aippanganulluunniit uqausiuluni malikpuq anginiqsakkut atugaksanginnut, ilagilunigit asinut, piliriqatigiiqluni saqqijaaqtittiluni piroqtitilunilu tamakkiinut ikpigusungnirnut qimaktattinni atuqsimajunut pirjuangunganullu Inuktut, piroqsainirnllu inuusikkut pivaallirutitigullu iliqqusituqatigullu nalimunnirnik Inungnut asinullu Kanatamiunut.
 - 4.2. Maliktut *Nunaqaqqaaqsimajut Uqausinginnut Piqujarjuarmik*, Katujjiqatigiinut Gavamaqtatigiingittunut Uqaqtanganut Pijunnarninginnut Nunaqaqqaaqsimajut Inuit

ilisarijausimajurlu uqausiup qanuilinganinga Inuktut marruungni tisamanit aviksimajurnit Inuit Nunangani, Kanata piliriqatiqainnarniaqtuq Inungnik ajjiungitturlu qanuilinganingat, piqasiullugu qanuigiarnirnut ikajuutaujunut tunijauninginnut naammaktunik, kajusiinnarunnaqtunik akunimullu kiinaujanqaqtittinirnik aulajjaqullugit, taimainginnaqtillugit sanngiiktillugulu Inuktut. Taanna iluittukkut isumaqarniaqtuq Inuktut qanuilinganinanut siviliqpaangulluni ammalu uvvaluunniit sivuvaanit uqausirijaulluni unurniqsanut inungnut tamakkiilimaanit aviksimajuni Inuit Nunangani.

- 4.3. Malikluni *Nunaqaqqaaqsimajut Uqausinginnut Piqujarjuarmik*, Kanata piliriqatiquinnarniaqtut Inungnik saallugit piviqarniit gavamatuqakkut pilirininginnut pijittirarninginnullu Inuktut Inuit Nunangani. Taanna taimaititaujunnaqtuq katujijunut sananirnut maligialingnik, angirutinik aaqqiksimajuniglu.

5. ATULIQTITTINIQ INUIT NUNANGANUT PILIRIJJUSIRMIK

- 5.1. Isumagijaujut aktuajut turaalluataqtunut Inuit Nunanganut saqqijaatitaujariaqaqput sanajauninginnut gavamatuqakkut atuagangit pilirininginnullu, piqasiułlugit taikkua kikkulimaanuuqtut, Inuit pijaaquungittukkut ilautitaujaangimmata pivikititaulutigluunniit. ilisarilugit pijutigilugulu ajjiqangittuq qanuilinganingit Inuit Nunangani, Kanata Inuit Nunanganut pilirijjusiqarniaqtut aaqqiksimaninginnut nutaaruriaqtauninginnullu tamakkiiit gavamatuqakkut atuagangit, piliriningit pijittirarningit pigiarutingillu atuqtunut inuit nunanganut ammalu uvvaluunniit pivaallirutaunasuktunut inungnut, piqasiullugit taikkununga nunalingnut Inuit Nunangata silataaniittunut.

- ## 5.2. Inuit Nunanganut pilirijjusiqarniq tukiqaqpuaq:

- 5.2.1. Pilirinirnut aturiallit maligialiillu, piqasiullugit kisunuungajut, pivikitittingillutik inungnik taimaikkaluarutik, aaqqigarlugit ajurnarunniituaqpak.

5.2.2. Piusigiarlugit piliriqatigiingniit gavamatuqakkut pilirivvinginni, timini, pilirininginni aulaninginnilu tikinnasuglugu piviqaqtittiniq nalimuttukkut pijunnarniit piviqarniillu gavamatuqat pilirininginnut, pijittararninginnut pigiarutinginnullu iluani Inuit Nunangat Inulimaanullu.

5.2.3. Katiqatigilugit Inuit pigiarninginni piliriniit nutaaruriaqtauninginnut aaqqiksimanininginnulluunniit naliatuinnait aksururniit aktuajut piviqarnirnut pijunnarnirnullu saataulutik piviksallu angigligiaqtittinirnut aktuinirnik pigiarutimit ilaliujjaujunnarlutik piliriniup atuliqtitaauninganut tunijauninganullu.

i. Gavamatuqakkut piliriningat, atuaganga, pijittirarninga pigiarutingaluunniit aaqqiksimaguni aturluni atausiungittumut inungni aviksimajunut, Kanata katiqatiqarnaqtut ilaujumajulimaanut Inuit Angiqatigiigutinut Timinginnik piqasiullugit Inuit Tapiriit Kanatami pilirivviup timiulluunniit pijunnarningat pilirinirnik tunisinirnut pivikingikkuni atausirmut marruungnulluunniit Inungni aviksimajunut.

- ii. Gavamatuqakkut pilirininga, atuaganga, pijittirarninga pigiarutialuunnit atuutiqaruni atulirluni nalilluatarmi Inungni Nunalingmi aviksimaljurmiluunniit, Kanata katiqatinqarniaqtut atuqtunik Inungnut Angiqatigiingnikkut Timimik.
 - iii. Gavamatuqakkut pilirininga, atuaganga, pijittirarninga pigiarutialuunnit pivaalliqtittinasukkuni taikkuninga nalunaiqtajunik Inuit Angiqatigiigutinut Timinginnit Inuktitud Nunalingnut silataani Inuit Nunangata, Kanata Katiqatinqarniaqtut ilaujumajunut inuit angiqatigiigutinut timinginnik atiquitigijangit naammaktukkut isumagijauniarmata nutaaruriarnikkut aaqqiksimaninginnullu pilirijuni.
 - 5.3. Atuliqtittiluni Inuit Nunanganut pilirijjusirmik piqasiujjivuq Inungnut-turaaqtunik isumagijaujarialingnik atuliqtitauninganut piriniup, atuagaup, pijittirarniup, pigiarutiulluunniit piqasiujjijunnaqłunilu aaqqgiaqtaukkannirnik gavamatuqakkut pilirianginnik, atuaganginnik, pijittirarninginik, pigiarutinginnik pilirvvinginniglluunniit, naammagaangat maliliqullugit Inuit Nunanganik.

6. IKAJURLUGIT INUIT IMMINUT QANUQ TUURNIRNUT

- 6.1. Pijunnarniq imminut qanuqtuurnirnut ilisarijausimajuq Tunngavillaulluni Inungnut Pijunnautit Katujjiqatigiinut Gavamaqatigiingittunut Uqaqtanganut Pijunnarninginnut Nunaqaqqaaqsimajut Inuit. Kanata ilisaqsivut inuuksirmiit pijunnarniq Inungnut imminut qanuqtuurnirnut piqasiullugu imminut gavamaqarnirnut aturnikkullu angiqatigiigutiminik nunaqaqqaaqsimajullu pijunnarninginnik, ilisarijausimallutik saputijaullutiglu aviksimajuq 35mi Kanatami Gavamalirinirnut. Gavamatuqakkut aviksimajunilu piqujaliurnirkut, piqasiullugit imminut gavamaqarniit katujjiqatigiingnirnullu angiqatigiigutini Inungnut Kanataup gavamanganullu, ilaannilu aviksimajuni gavamanut, nalunaiqsivut qanuq taanna pijunnarniq atuqtajunnarmangaat ilangitigut tukinut iluani Inuit Nunanginni. Unuqtuuvut ikauutaujut taimailiqittinirnut Inuit imminut qanuqtuerninginnut, kisiani qanuq taanna pijunnarniq atuqtajunnarmangaat asijjituinnarialik qangamut.
 - 6.2. Inuit pinasugaangata imminut qanuqtuurnirnik aturlugit pijunnarvini, piqasiullugit piqujaliurunnariit kisumut aktuajumut Nnaqaqqaaqsimajunut ammalu uvvaluunniit angiqsimajunut pijunnarnirmut, Kanata ikajuqtut atuqtaunirnik imminut gavamaqarnirnik imminullu gavamaqarnirnut angiqatigiigasungnirnut, ilisarijauninginnut pijunnautit uqaqatigiingniillu angiqatigiigasungniillu, piquyatigut pigiarutinut atuliquullugu atuqtauninga taanna pilirijunnauti, atuqtaunirnulluunniit asinik qanuigiarnirnik aturiaqaraangamik ikajuutaulutik taimainnasuktaminut.
 - 6.3. Inuit pilirriqarasungikkutik, Kanata piliriqatiqarniaqtuq Inungnik qaujiniaramik naammalaamik aulajusirmik ikajuutauluni imminut qanuqtuurnirnut aulatauninginnut gavamatuqakkunnut kiinaujaqaqtitaujunut pilirinirnut atuaganut, pijittirarnirnut pigiarutinullu Inuit piugianginnut pijariaqaqtanginnut pijunnautiqarvinginnulluunniit piqasiullugu tavvungakauti Inungnut turaaqtunut kiinajat.
 - 6.4. Atausituaq Inuit Angiqatigiingnirnut Timinga qiniruni pijunnautini aturumalugu imminut qanuqtuurnirnut nalialluarmi pilirinirmi, atuagarmi, pijittirarninganut pigiarutianulluunnniit,

Kanata piliriqatiqarniaqtut taasssuminga atunimik Inuit Angiqatigiingnirnut Timimik marruilngajutigut. ungataani atausiup inuit angiqatigiingnirnut timinga aturumagutik imminut qanuqtuurnirnik tavvanittainnaq pilirinirmi, pijittirarnirmi, pigiarutimiluunnit, Kanata piliriqatiqarniaqtut ilaujumajunik Inuit Angiqatigiigutinut Timinginnik, piqasiullugit Inuit Tapirait Kanatami, inuit imminut qanuqtuurningit sivumuaqtitaqullugit ikajuqtaulutiglu nalimuttukkut Inuit Nunangani.

- 6.5. Inuit aturumagutik imminut qanuqtuurnirnik nunani katinngajuni aviksimajunut pilirivvingnut, Kanata ammalu uvvaluunniit Inuit katiqatiqarniaqtut atuqtuq aviksimajunut gavamat nutaatigut atuqpagiqtitugulluunniit aulajusirnut. pigiaruni taanna piliriqatigiingniq, kajusittiaqtut qanganungajullu nalunaiqtauniaqtut. aviksimajut ilauqataujumangikkutik, piliriqatigiingnirluunniit kajusittiangikkuni, Kanata piliriqatiqarniaqtuq Inungnik marruilingajukkut ikajurlugit imminut qanuqtuurningit tukisijukkut pilirivvilingnut gavamalirinirnullu tunngavingnik.

6.6. GAVAMATUQAKKUNNIT KIINAUJAQAQTITTINIIT

- 6.6.1. Ilagilugu ikajurnirnut Inungnik imminut qanuqtuurnirnut, gavamatuqakkut pilirivvingit timingillu turaaqtitauvut isumagiqullugit aijiungittunut tunngajunut pilirijusirmik kiinaujaqaqtikautigilugit Inuit Angiqatigiigutinut Timingit pilirivvingilluunniit tikkuaqtaujut imminut aulattiniarmata gavamatuqakkunnit kiinaujaqaqtitaujurmik pilirinirmik, atuagarmik pigiarutimigluunniit aulattumalugit pijunnautini imminut qanuqtuurnirnut. taakkua piqaiujjituinnarialiit asijjirlugit maannaujuq kiinaujaqaqtittinirnut aullajjusiiit ammalu uvvaluunniit sanalutik nutaanik aulajjusirnik, suurlu piijaivallianiit, sanirvaktaujut Inungnulluunniit turaaqtunik kiinaujaqaqtittinirnik.

6.6.2. Kiinaujanik tunisiiniarnirutik Inungnut, piqasiullugit ilagijaulutik kiinaujanut pilirinirmut kikkulimaanuungajunut pilirinirmulluunniit turaaqtumut Nunaqaqqaaqsimajunut inungnut anginiqsakkut, Inungnut-turaaqtut kiinaujaqaqtitaunirnut tunijaujut nalunaiqttautiarniaqtut uqausirijaulutiglu.

7. QIMIRRUNIQ TAASSUMINGA ATUAGARMIK ATULIQTITAUNINGALU

- 7.1. Inuit Kuinlu katujjilutik qaujisarniaqtut qimirrulugillu atuliqtauningit taasuma atuagaup aturlugit Inuit Kuinlu Katujjiqatigiingnirnut Katimajingit.
 - 7.2. Qaujisarnirnut qimirrunirnullu takunagaksat katujjaulutik sanajauniaqtut atuqujaulutiglu aturlugit Inuit Kuinlu Katujjiqatigiingnirnut Katimajingit 12 taqqit iluani atuliqtaulaurninganit Atuagaup piqasiujjilutiglu takunagaksanik aktuajunik atuutiqarnirnut gavamatuqakkut kiinaujaqaqtitanginnut atuagangit, pijittirarningit, pigiarutingillu turaaqtunut pivaallirutaulutik inungnut maliglutiglu qanuitaunasuktunut Inuit Kuinlu angiqatigiigutinginnut atuliqtittinirnut angiqsimajunut. Kanataup Gavamangat, aulataullutik Kuin Nunaqaqqaaqsimajullu Inuuqatigiingniit Ukiuqtaqtulirijikkullu Kanatami, arraagutamaat unikkaaqattarniaqtut taakkunung atuni katujjaulutik sanajausimajunut qaujisarnirnut qimirunirnullu takunagialingnut. taakkua qaujimajaujut atuinnauniaqtut inulimaanut piqasiullugit Inuktut.

- 7.3. Taanna Atuagaq qimirrujaulaaqtuq, aaqqigiaqtauvagluni taimaittariaqaraangami, arraagutamaat sivulliqpaanut pingasunut arraagunut atulilauqtillugumit, pingasunullu arraagunut timaaniluunniit aniguruni Inuit Kuinlu Katujjiqatigiingnirnut Katimajinginnit, Kuin Nunaqaqqaaqsimajullu Inuuqatigiingiit aulattilutik atauttikkuurnirnik gavamatuqakkut uqqausirijanginnik pilirijjusirmut.

TURAARUTIIT NALIALLUANUT PILIRINIRNUT ATUAGARMILU KISULIRIJUNUT

QAUJISARNIIT

1. Qaujisaqtajut Inuit Nunangani pijjutiniglu Inungnik atuutiqattiaqtut ikajurnirnut qaujjajunut tunngajunik atuaganik sananirnut qanuqtuurnirnullu. naniinnikkut niruarnilirijut, iliqqusituqakkut, inuuksikkut pivaallirutitigullu, kisiliuqtitigut, silailu asijjirninginnut aksururnaqtut iluani Inuit Nunangani aturiaqaqput isumangnangittunik qanuqtuurnirnik tusaumatitaulutik Inuit Qaujimajatuqanginnut qaujisarnirmillu Sanajaujunut Inuit Ilalutik. ikajurlugit Inuit imminut qanuqtuurniit qaujisarnirni taimaitariaqaqpuk plusigiaqullugit pilirittiarunnarningit, atuutiqarningit naammagijauningillu inuit nunangani. maliglutik *Kanatami Inuit Qanuqtuurningit Qaujisarnirnut* (Inuit Tapiriit Kanatami, 2018) atuliqtitauninginnullu parnautinga, taanna atuagaq piruqsiijuq ikpigusungnirnik ikajuqtuinirniglu Inungnut imminut qanuqtuurnirnut qaujisarnikkut gavamatuqakkut pilirivvinginni timinginnilu.
 2. Sanajauningagut atuliqtitauningagullu gavamatuqakkuq qaujisarningit qaujisarniillu, atuagait pigairutiillu taimaittut iluani Inuit Nunangat turaaqtulluunniit saattilutik akaunngiliurutinik pijjutilingnik Inungnik, Kanata turaaqtauniaqtuq aksuruutaujunut *Kanatami Inuit Qanuqtuarningit Qaujisarnirnut*:
 - sivumuaqtillugit Inuit aulattiningit qaujisarnirni;
 - plusigiarlugit piujukkut qaujisarniit;
 - nalimuliqtillugit kiinaujaqaqtittiniit Inuit qaujisarmirnut aksuruutaujunut;
 - inuit pijunnaqtittiarlugit, nangminiqarniit aulattiniillu qaujimajaujunut tusaumajaujunullu; ammalu
 - piviurluni Inuit Nunangani qaujisarnirnut.
 3. Ilagilunigit aulajjusinut nalunaiqtajunut tsvanni Atuagarmi, gavamatuqakkunut kiinaujaqaqtitajut aulataujulluunniit qaujisarniit, atuagait pigairutiillu aulataujut Inuit Nunangani ammalu/uvvaluunniit pijjutiqalluataqtunut Inungnik imaittairaqaqputa:
 - Katujiqatigilugit Inuit Angiqatigiigutinut Timingit kiggaqtuqtingilluunniit sanalutik qaujisarnirnut aksuruutajunik qaujjajunillu tunngajunik atuqtajarialingnik tusaumajjutaulutik atuagat sanajauninginnut qanuqtuurnirnullu;
 - Ikajurlugit Inuit piliriqataulutik iluani sivuliqtulutiglu qaujisarnirnut Inuit Nunangani, piqasiullugit piviliurnirnut saallugillu Inuit qaujijumajangit piviqarnirnut, nangminiqarnirnut aulattinirnullu qaujimajaujunik tusaumajaujuniglu;
 - Ikajurlugit sanajauningit, naalaglugillu tiliurutingit pilirijjusingillu Inungnut-aulataujunut qaujisarnirnut pilirijjusiit katimajingit katimajingillu gavamatuqakkut qaujisataqtingit maliqullugit Inuit qaujisarnirnut aksuruutinginnik; ammalu
 - Piusigiarlugit atauttikkuurniit qaujisarnirmi iluani gavamatuqakkut pilirivvinginni timinginnilu Inuit Nunangani angigligiaqullugit aktuiningit qaujisarnirnut kiinajut sanajaunirnut aviksimajurmi inunginnullu.

GAVAMATUQAKKUNNIT TIGUSINIT

1. Naammaktut nalimuttukkullu pijunnarniit gavamatuqakkut tigusinirnut pilirijanginnut Inuit Nunangani sanngiigliutauniaqtut pivaallirutinik sananirnut ikajurlutiglu nutaanik tavvaujuniglu inungnut nangminirijaujunik pisinasinik Inuit Nunangani. Pijariiqsiniit maannaujuq angiqatigiigutinit angiqsimanirnik ikajurnirniglu katujjaujunut qanuiliurnirnut Inuit nangminirijanginnut pisinasinut Inuit Nunangani atuutiqattiaqtut taassumunga pigiarnirmut. taakkua taimaiqullugit qanuilihut, gavamatuqakkut maliglugit atuqtunut maannaujuq angirutiit piqujatigullu angiqsimajani, piqasiullugit *Gavamanut Kaanturaanut Maligialiit* piliriqatigilugit Inuit Imannailiurlutik:
 - Sanalutik sanarrutinik, turaarutinik atuaganiglu saaqullugit atuliqtitaaunirnut aksururnaqtunut gavamatuqakkut tigusinirnut iqqanaijaqtingit pilirijjutiqarniqsaulutik ilinniaqsimalutiglu naammaqullugit tamakkiilimaanut tigusinirnut angiqsimajunut nalunaiqsimajunut Inuit Kuinlu angirutini;
 - Sanalutik kiinaujaqaqtillugillu Inuit pisinasingita piviqarunnarningit pinasuqatauqattarniarmata gavamanit kaanturaanik aksuruutauniqsautillugit inuit pijunnarningit gavamatuqakkunnit tigunisinirnut, aturlutik maannaujuq qanuigarutinik taikkutituunaq uqausiujunut Nunavuumut turaaqtumut tigusinirnut atuagarnut tiliurutimiittunut, katujjilutiglu sanalutik turaarutinik naammaksiningnnut Inuit Kuinlu angirutinganut tigusinirnut angiqsimajunik; ammalu
 - Nalunairlugit saallugillu agviarutiit Inuit saaqattaqtangit pinasuktillugit tigusinnarnirni, piusigarlugit parnaksimaningit inuit pisinasingit ilauqataunikkut, pируqtillugit nalimunniit piviqarnirnut tigusinirnik iluani akunninginnilu Inuit nunanginni.

ATAJUQ 1 – Inuit Nunalingit

Inuvialuit Angirutigisimajanginnut Nunait

- Aklaavik
 - Inuuvik
 - Ikaahuk
 - Paulatuk
 - Tuktuujaqtuq
 - Ulukhaqtuuq

Nunavut

- Ilkipiarjuk
 - Arviat
 - Qamanittuaq
 - Iqaluktuutiaq
 - Igluligaarjuk
 - Kangiqtugaapik
 - Salluq
 - Uluksaqtuuq
 - Ausuittuq
 - Iglulik
 - Iqaluit
 - Kimmirut
 - Kinngait
 - Kugaaruk
 - Qurluqtuq
 - Naujaat
 - Pangniqtuuq
 - Mittimatalik
 - Qikiqtarjuaq
 - Kangiqqliniq
 - Qausuittuq
 - Sanikiluaq
 - Sanirajaq
 - Talurjuaq

Nunavik

- Akulivik
 - Aupaluk
 - Sisasipi
 - Inugjuaq
 - Ivujivik
 - Kangiqluajugjuaq
 - Kangiqsujuaq
 - Kangiqsuk
 - Kuugjuaq
 - Kuugjuaraapik
 - Puvirnituq
 - Quaqtaq

- Salluit
 - Tasiujaq
 - Umiujaq

Nunatsiavut

- Nain
 - Huptaiul
 - Makuvik
 - Postville
 - Rigolet

